

Archiv obce Bílov

1874 - 1945 (1949)

Inventář

EL NAD č.: 7

AP č.: 175

Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková

Plasy 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	5
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
---	---

Inventární seznam	9
--------------------------	---

Tiráž	12
--------------	----

I. Vývoj původce fondu

Vesnice Bílov leží na katastrálním území Bílov v Čechách o rozloze 6,21 km² v nadmořské výšce 552 metrů 6 km severozápadně od Kralovic. Název lokality je odvozen od slovního spojení Bílův dvůr. Osada vznikla pravděpodobně až z podnětu cisterciáckého kláštera v Plasích na přelomu 13. a 14. století. Součástí plaského panství byl Bílov i v polovině 19. století, kdy byla vrchnostenská správa rušena. Posledním patrimoniálním majitelem vsi byl rakouský kancléř Klement Václav Lothar Metternich-Winneburg. Pamětihodností obce je kaple z počátku 80. let 19. století, postavená na místě starobylé zvoničky. Na návsi stojí pomník padlých v první světové válce.

S účinností od 1. ledna 1850 se Bílov stal samostatnou místní obcí zahrnující dvě katastrální obce (označované jako osady) Bílov a Sedlec. Obec náležela do kraje Plzeňského, politického a soudního okresu Kralovice. Obě osady byly součástí potvorovské farnosti. Do Potvorova také docházely místní děti do farní a pak obecné školy s českým jazykem vyučovacím. V roce 1850 byly v obci ustaveny obecní orgány – obecní výbor (v roce 1919 přejmenovaný na obecní zastupitelstvo) a z jeho středu zvolené obecní představenstvo (od roku 1919 označované jako obecní rada) vedené obecním představeným (neboli starostou). Po novelizaci obecního zřízení v roce 1919 se povinně zřizovaným orgánem stala ještě finanční komise. Ustavení dalších poradních a pomocných obecních orgánů zůstalo v pravomoci obecního zastupitelstva. Z Bílova je doložena ještě činnost komisí stavební a daňové.

Před koncem 19. století byly úspěšně završeny snahy Sedlce o vyčlenění z místní obce Bílov. S platností od roku 1890 byla rozdělena obec Bílov na dvě samostatné místní obce Bílov a Sedlec. V té době vlastnila bílovská obec lesy o rozloze 171 ha, obecní pastušku, kovárnu a tři rybníky.

Bílov měl převážně zemědělský charakter. Nacházel se mimo hlavní dopravní tahy. V prvním desetiletí 20. století se jednalo o výstavbě silnice z Vysoké Libyně přes Bílov do Potvorova a Žihle. Nakonec se podařilo vystavět pouze silnici spojující Bílov se Sedlcem.

Vzhled Bílova radikálně změnil roku 1931 požár, při kterém lehla popelem téměř polovina domů v obci. Následující výstavba nových zděných domů nahradila do té doby převážně dřevěná stavení.

K rozvoji společenského života přispěly nově zakládané spolky a zájmová sdružení. V Bílově byl prvním spolkem sbor dobrovolných hasičů, ustavený v roce 1896. V roce 1907 vznikly dva hospodářské spolky, a to pro pojišťování koní a pro pojišťování hovězího dobytka. Ve 20. letech 20. století byla zřízena obecní knihovna, která v roce 1931 měla celkem 202 svazků knih.

Činnost Obecního úřadu v Bílově byla ukončena v květnu 1945 ustavením místního národního výboru.

Vývoj počtu obyvatel a domů

Obec Bílov

osada: počet	Bílov		Sedlec		Obec celkem	
	lidí	domů	lidí	domů	lidí	domů
Rok						
1850	243	<i>n</i>	241	<i>n</i>	484	<i>n</i>
1869	248	29	198	20	446	49
1880	234	31	182	20	416	50
1890	237	32	-	-	237	32
1900	202	32	-	-	202	32
1910	213	31	-	-	213	31
1921	209	32	-	-	209	32
1930	200	37	-	-	200	37
1950	148	37	-	-	148	37

Přehled doložených starostů obce Bílov

Rok	Starosta
1877	Josef Fencel
1899–1901	František Juha
1901–1903	Josef Bulín
1903–1906	František Juha
1907–1908	Tomáš Kouba
1908–1912	Václav Vlček
1912–1918	Josef Juha
1919–1923	Alois Sinkule
1923–1928	František Sinkule
1928–1932	Josef Koura

II. Vývoj a dějiny fondu

O počátcích činnosti Obecního úřadu Bílov po roce 1850 nemáme bližší informace, neboť nejstarší archiválie fondu pocházejí až ze 70. let 19. století, avšak většina dochovaných archiválií vznikla v 1. polovině 20. století. Písemnosti byly po celou dobu fungování obecního úřadu pravděpodobně ukládány vždy u právě úřadujícího starosty.

V květnu 1945 byla obecní registratura převzata Místním národním výborem (MNV) Bílov, který pokračoval ve vedení některých úředních knih. Z knih uložených v tomto fondu se tato skutečnost vztahuje na evidenční knihu vydaných domovských listů obsahující záznamy z let 1901-1948 (inv. č. 5), dále na podací protokol (inv. č. 13), který byl používán v letech 1942-1949, a na knihu poplatků vedenou MNV v letech 1945-1946 (inv. č. 23). V péči národního výboru zůstala obecní spisovna až do srpna 1955, kdy v Bílově vykonal první odbornou prohlídku spisovny MNV a skartaci archivář Okresního archivu v Plasích Jaroslav Vavřík. Ten po převzetí do trvalé péče v archivu vytřídil a převzal 4 balíky písemností z let 1892-1949. Dodatečný zápis do knihy přírůstků (přírůstkové číslo 879) byl pořízen v roce 1996.

Rok po převzetí písemností (v roce 1956) provedl Jaroslav Vavřík základní roztřídění archiválií. O pět let později na jeho činnost navázal okresní archivář JUDr. Josef Pankraz, jenž fond uspořádal a sestavil soupis písemností Obecní úřad Bílov 1877-1945. V roce 2000 byl v souladu s metodickým návodem na pořádání a inventarizaci archivních fondů, vydaným archivní správou Ministerstva vnitra v Praze dne 31. ledna 2000 čj. AS/1-284/2000, původní název fondu Obecní úřad Bílov nahrazen názvem novým Archiv obce Bílov.

Dne 4. ledna 2006 předal do archivu starosta obce Bílov Mgr. Pavel Bulín tři knihy, a to matriku usedlých v obci [1900]-[1940], matriku usedlých i cizích v obci [1900]-[1945], evidenční knihu vydaných domovských listů 1901-1945 (1948), a stavební spisy z let 1874-1944.

V archivním fondu Místní národní výbor Bílov č. EL NAD 8 je uložena pamětní kniha obce s rejstříkem vymezená léty 1935-1955 (1960).

III. Archivní charakteristika fondu

Vzhledem k tomu, že převzaté písemnosti nebyly v obecní spisovně manipulovány podle žádného spisového plánu, bylo k uspořádání fondu upraveno umělé pořádací schéma z metodického návodu pro pořádání fondu archiv obce, vydaného archivní správou Ministerstva vnitra pod čj. AS/1-284/00. U knih tvoří jednu inventární jednotku jedna kniha a u spisů věcně vymezený soubor archiválií.

Původcem fondu je Obecní úřad Bílov. Časový rozsah fondu vymezují léta 1874-1945 (1949). Jako posteriora byly označeny záznamy v evidenční knize vydaných domovských listů z let 1945-1948 (inv. č. 5), v podacím protokolu z let 1945-1949 (inv. č. 16) a v knize poplatků z let 1877-1946 (inv. č. 23). Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru) 1899-1931 (inv. č. 1) obsahuje také několik záznamů ze schůzí stavební komise a zápis ze schůze obecní rady z roku 1930.

Jazykem archiválií je čeština. Vnitřní skartaci vykonali bez vyhotovení protokolu Jaroslav Vavřík v roce 1955, Josef Pankraz roku 1961 a Marie Vitoušová v roce 1988. Fyzický rozsah fondu činí 0,38 bm. V souladu s přílohou č. 3 zákona č. 499/2004 Sb. byla kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru) 1899-1931 (inv. č. 1) zařazena do I. kategorie, ostatní archiválie fondu do II. kategorie. Všechny písemnosti se v době zpracování fondu nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Vypovídací hodnota fondu je vzhledem k množství dochovaných archiválií omezená, především pro konec 19. a první polovinu 20. století. Lze v něm najít základní informace o správě obce a činnosti jejích orgánů, o daňových záležitostech v obci, výstavbě silnic, elektrifikaci či zřízení vodovodu, dále o pohybu obyvatelstva a v neposlední řadě o kulturním a spolkovém životě občanů.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Bílov 1874-1945 (1949) v roce 2004 uspořádala, pomůcku sestavila a v roce 2006 doplnila Kateřina Nová, úvod k inventáři napsali v lednu 2008 Kateřina Nová, archivářka Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích, a Petr Hubka, ředitel Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích. Čistopis pomůcky v únoru 2009 vyhotovila Zuzana Kliková.

Plasy dne 3. března 2009

Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková

Příloha č. 1

Seznam použitých pramenů a literatury:

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Sechster Band. *Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

DUNDERA, J. A. *Království České, staticky-polohopisně popsané*. Praha, 1845.

PALACKÝ, František. *Popis království Českého*. Praha, 1848.

Handbuch der mit a. h. Entschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen mit zugleich Berücksichtigung der mit a. h. Entschliessung vom 4. August 1849 genehmigten politischen Eintheilung. Prag, 1850.

Zevrubný popis rozdělení země království Českého. [Praha], [1854].

Verzeichniss der Orts-gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, [1862].

Seznam míst v království Českém. Praha, 1872.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1886.

Vyhlášení c. k. místodržitele pro Čechy ode dne 6. dubna 1891, číslo 36501, jež se týče rozloučení obcí v Čechách, která během roku 1890 povolena byla. č. 27/1891 Z. z.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1893.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1907.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1913.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1934.

Seznam obcí a okresů republiky Česko-slovenské, které byly připojeny k Německu, Maďarsku a Polsku (stav ke dni 28. listopadu 1938). Praha, 1938.

Amtliches Deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Prag, 1940.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Praha, 1978.

DYK, Jan. *Popis politického okresu Kralovického*. Praha, 1886.

UHLÍŘ, Josef. *Obecní zřízení a řád volení v obcích pro království České*. Praha, 1915.

JOACHIM, Václav. *Řád volení v obcích s prováděcími nařízeními a novela k obecním zřízením*. Praha, 1919.

WEYR, František. *Řád volení do obcí*. Brno, 1920.

KAŇÁK, Josef. *Základy správy obecní, správní příručka českých zemí*. Kutná Hora, 1927.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1931.

ZETEK, František. *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1932.

ZETEK, František Josef. *Kralovice a okolí*. Kralovice, 1933.

KYPR, O. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1933.

BULÍN, Pavel. *Bílov - výpisy z bílovských kronik*. Záluží, 1995.

Bílov. *Kronika regionu*, 2001/2002, roč. 1, č. 1, s. 17–21.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

CAIS, Petr. Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1850 – 1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, č. 4, s. 249–285.

EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928 – 1948. *Paginae historie: sborník Národního archivu*, Praha, 2006, roč. 14, s. 483–546.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
I. Knihy			
1	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru)	1899 - 1931	K 1
2	Seznam v cizině narozených	1907 - 1923	K 2
3	Matrika příslušníků obce	[1900] - [1940]	K 3
4	Matrika usedlých i cizích v obci	[1900] - [1945]	K 4
5	Evidenční kniha vydaných domovských listů	1901 - 1945 (1948)	K 5
6	Inventář majetku obce	[80.-90. léta 19. stol.]	K 6
7	Parcelní protokol	1892	K 7
8	Záznamy o stavu chovaných psů a koček	1941 - 1943	K 8
II. Spisový materiál			
II. 1. Registraturní pomůcky			
9	Podací protokol	1923 - 1926	R 1
10	Podací protokol	1925 - 1939	R 2
11	Podací protokol	1939 - 1941	R 3
12	Podací protokol	1941 - 1942	R 4
13	Podací protokol	1942 - 1945 (1949)	R 5
II. 2. Spisy			
14	Správa obce	1882 - 1936	N 1
15	Koupě, pronájem a prodej obecních pozemků	1890 - 1936	N 1
16	Obecní rozpočty	1930 - 1944	N 1
17	Stavební činnost obce	1925 - 1941	N 1
18	Výstavba jednotlivých domů v obci	1874 - 1944	N 1
19	Výkazy daní a přírážek	1920 - 1940	N 1
20	Držení plemenného býka a honitba	1928 - 1936	N 1

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
III. Účetní materiál			
III. 1. Účetní knihy			
21	Hlavní kniha	1937 - 1943	K 9
22	Pokladní deník	1910 - 1932	K 10
23	Kniha poplatků	1877 - 1945 (1946)	K 11
III. 2. Účty			
24	Účetní uzávěrky	1928 - 1941	N 1
25	Kvitanice, zápůjčky	1918 - 1927	N 1

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Bílov
Časové rozmezí:	1874 - 1945 (1949)
Počet evidenčních jednotek:	17 (11 úředních knih, 5 podacích protokolů, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	25
Rozsah v bm:	0,38 (úřední knihy – 0,17 bm, podací protokoly 0,10 bm, karton – 0,11 bm)
Stav ke dni:	3. 3. 2009
Zpracovatel fondu:	Kateřina Nová
Zpracovatelé archivní pomůcky:	Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková
Počet stran:	12
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková
	dne 3. 3. 2009 – č. j. SOAP/060-119/2009